

แนวทางการพัฒนาสู่การเป็นระบบราชการ 4.0 และองค์การนวัตกรรม
กรณีศึกษา กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
Guidelines for the Development of Government 4.0
and Innovative Organizations A Case Study of the Department
of Disaster Prevention and Mitigation

พิพัฒน์ ไทอารี¹ วลัยพร รัตนเศรษฐ² สุชาวดี เดชทองจันทร์ ลิ้มปนาคทอง³
กฤตติกา เสวตอมรกุล⁴

Phiphat Thaiarry, Walaiporn Ratanaset,
Suchavadee Dejthongjun Limpananarkthong, Kittika Sawetamornkul

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและนำเสนอแผนพัฒนาระบบราชการ 4.0 และแผนปฏิบัติการกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 4.0 (ปภ.4.0) ที่สอดคล้องกับบริบทขององค์การ และตามกรอบแนวทางยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ประเทศไทย 4.0 และระบบราชการ 4.0 วิธีการดำเนินการวิจัย เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษารวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลจาก เอกสาร หนังสือราชการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง รวมถึง การรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การประชุมสัมมนา และการประชุมเชิงปฏิบัติการของข้าราชการ ผู้ปฏิบัติงาน ภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และการดำเนินการสำรวจความคิดเห็น (Survey Research) โดยการทำแบบสอบถามสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดเพื่อรับทราบประเด็นความเห็นของหน่วยงานที่ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่จากกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษานำมาสู่การนำเสนอแผนพัฒนา ปภ. 4.0 และแผนปฏิบัติการ ปภ.4.0 ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ และประเด็นยุทธศาสตร์ 4 ข้อ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับระบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์

Received: 2021-07-28 **Revised:** 2021-08-14 **Accepted:** 2021-08-15

¹ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต Faculty of Public Administration Dhurakij Pundit University. E-mail: phiphat.tha@dpu.ac.th

² คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต Faculty of Public Administration Dhurakij Pundit University. E-mail: walaiporn.rat@dpu.ac.th

³ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต Faculty of Public Administration Dhurakij Pundit University. E-mail: suchvadee.dej@dpu.ac.th

⁴ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต Faculty of Public Administration Dhurakij Pundit University. E-mail: kittika.saw@dpu.ac.th

ให้เป็น HR 4.0 ยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างเสริมระบบเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการลดความเสี่ยงในการจัดการสาธารณภัย ยุทธศาสตร์ที่ 3 เสริมสร้างระบบการจัดการองค์การที่มีประสิทธิภาพสู่การเป็น ปภ.4.0 และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนา ปรับปรุง การจัดทำกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติและนโยบายให้ทันสมัย เพื่อตอบสนองการปฏิบัติภารกิจ ของ ปภ. ที่สอดคล้องกับบริบทขององค์การและตามกรอบแนวทางยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ประเทศไทย 4.0 และระบบราชการ 4.0

คำสำคัญ (Keywords) : ประเทศไทย 4.0; ระบบราชการ 4.0; องค์การนวัตกรรม

Abstract

This study proposed the guidelines for the development of Government 4.0 and innovative organizations, a case study of the Department of Disaster Prevention and Mitigation (DDPM). The objectives of the study were to study and formulate the DDPM 4.0 development plan, and the DDPM 4.0 action plans in alignment with the organizational context, the 20-year National Strategy Framework, Thailand 4.0 and Government 4.0. The qualitative research was employed by exploring, collecting and analyzing related documents, official correspondence, related research study and websites. Data were also collected and analyzed from interviews, focus groups, seminars, workshops of government officials, and staff members in the sections involved in the operation of the Department of Disaster Prevention and Mitigation, as well as survey research by distributing questionnaires to the Provincial Disaster Prevention and Mitigation offices to obtain opinions of agencies operating at the local level as the samples. The findings led to the preparation of the DDPM 4.0 development plan and the DDPM 4.0 action plans, consisting of the vision, objectives and 4 strategic issues: 1.leverage the human resource management system to be HR 4.0; 2. enhance technological and innovative systems to reduce risks from disaster management; 3. strengthen effective organizational management system for to become DDPM 4.0; and 4. develop, improve, enact, and update laws, regulations, and policies agreeing with the missions in alignment with the organizational context and according to the 20-year National Strategy Framework, Thailand 4.0 and Government 4.0.

Keywords: Thailand 4.0; Government 4.0; Innovative Organizations

บทนำ (Introduction)

รัฐบาลโดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ประกาศนโยบายประเทศไทย 4.0 เป็นโมเดลเศรษฐกิจในการนำประเทศไทยให้หลุดพ้นจากกับดัก 3 ประการ ได้แก่ กับดักประเทศรายได้ปานกลาง กับดักความเหลื่อมล้ำของความมั่งคั่ง และกับดักความไม่สมดุลของการพัฒนา โมเดลประเทศไทย 4.0 จะเปลี่ยนผ่านประเทศไทยสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว ที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนตามแนวทางยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ.2561-2580 ได้กำหนดไว้ ประเทศไทย 4.0 ได้กำหนดเป้าหมายครอบคลุมใน 4 มิติด้วยกัน คือ 1) ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ เป็น “ระบบเศรษฐกิจที่เน้นการสร้างมูลค่า” ที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมเทคโนโลยีและความคิดสร้างสรรค์ 2) ความอยู่ดีมีสุขทางสังคม เป็น “สังคมที่เดินหน้าไปด้วยกันไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง” (Inclusive Society) ด้วยการเติมเต็มศักยภาพของทุกคนในสังคม เพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงทางเศรษฐกิจสังคมและฟื้นฟูความสมานฉันท์และความเป็นปึกแผ่นของคนในสังคมให้กลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง 3) การยกระดับคุณภาพมนุษย์ด้วยการพัฒนาคนไทยให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ในศตวรรษที่ 21” ควบคู่ไปกับการเป็น “คนไทย 4.0 ในโลกที่หนึ่ง” และ 4) การรักษาสิ่งแวดล้อมเป็น “สังคมที่น่ายุ” มี “ระบบเศรษฐกิจที่สามารถปรับสภาพตามภูมิอากาศ” ควบคู่ไปกับการเป็น “สังคมคาร์บอนต่ำ” อย่างเต็มรูปแบบ (สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2559: 16-17)

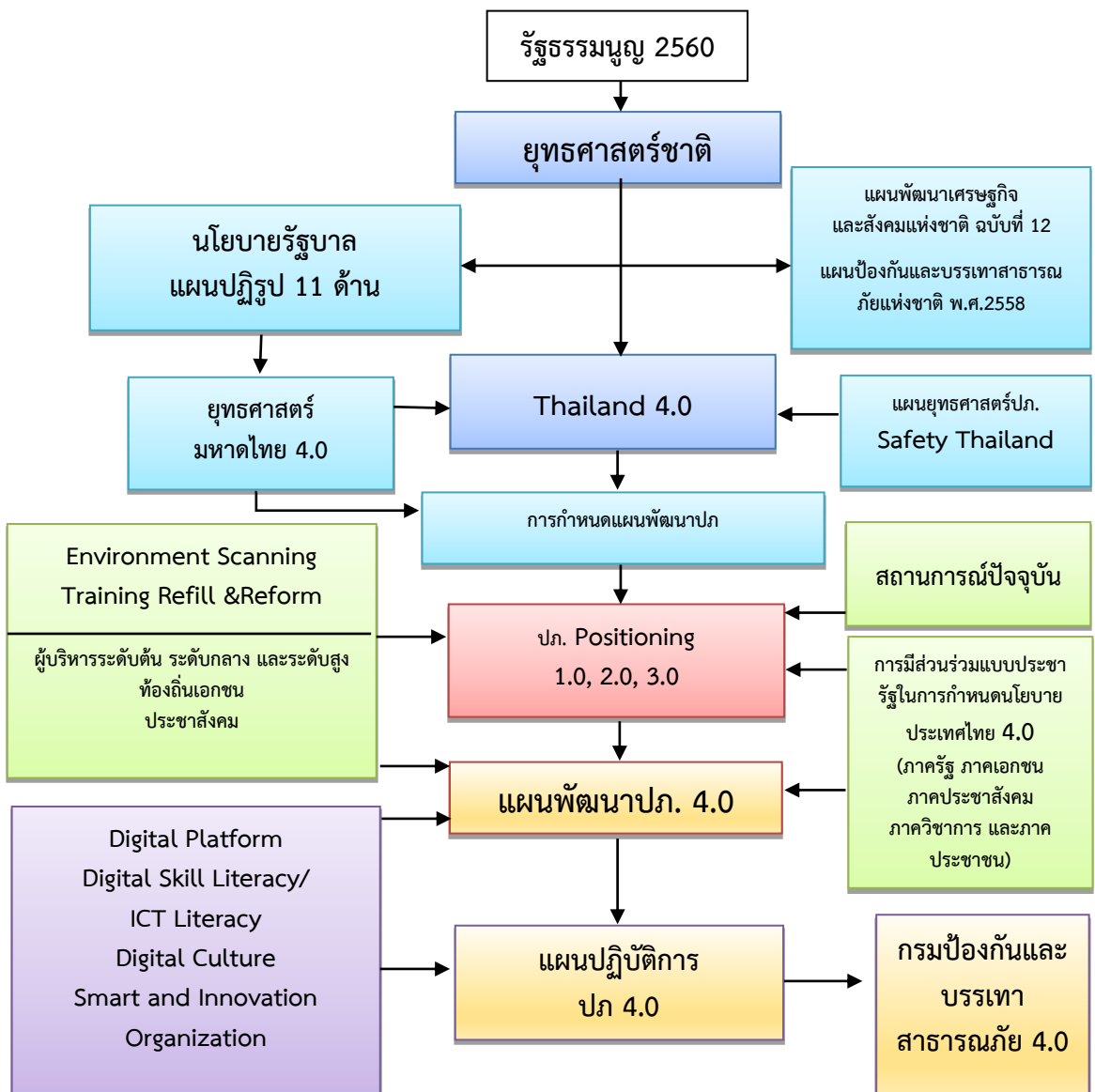
อย่างไรก็ตาม การผลักดันนโยบายประเทศไทย 4.0 ให้เกิดผลลัพธ์ตามเป้าหมายนั้นทุกภาคส่วนทุกองค์การผู้ที่เกี่ยวข้องและประชาชนคนไทยต้องเข้าใจและสร้างเป้าหมายในการเป็นประเทศไทย 4.0 องค์การ 4.0 ผู้ปฏิบัติงานและคนไทย 4.0 ร่วมกัน ซึ่งรวมทั้งกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อันเป็นหน่วยงานระดับกรม สังกัดกระทรวงมหาดไทย มีภารกิจดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ ปัจจุบันภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นมีความรุนแรงและความถี่ที่มากขึ้น ในขณะที่การเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงและพลิกผันในกระแสโลกของดิจิทัล (Digital Disruptive) องค์การทุกองค์การจำเป็นต้องปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีอย่างเต็มประสิทธิภาพ และสร้างประสิทธิผลของพันธกิจองค์การให้เกิดขึ้น

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของ “โครงการศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาองค์การและบุคลากรสู่การเป็น ปก.4.0” ซึ่งหนึ่งในวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ เพื่อจัดทำแผนพัฒนา ปก.4.0 และแผนปฏิบัติการ ปก. 4.0 ที่สอดคล้องกับบริบทขององค์การ และตามกรอบแนวทางยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปีประเทศไทย 4.0 และระบบราชการ 4.0 โดยเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) การสัมมนา (Seminar) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) การสอบถามความคิดเห็น (Survey Research) ทั้งจากข้าราชการ ผู้ปฏิบัติงาน และภาคีเครือข่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องประกอบกับการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เช่น เอกสาร หนังสือราชการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการศึกษาวิจัยและจัดทำแนวทางการพัฒนาองค์การสู่การเป็นกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 4.0 (ปก.4.0)

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษาและเสนอแผนพัฒนากรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 4.0 (ปภ.4.0) และแผนปฏิบัติการกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 4.0 (ปภ.4.0) ที่สอดคล้องกับบริบทขององค์การ (Context of Organization) และตามกรอบแนวทางยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ประเทศไทย 4.0 และระบบราชการ 4.0

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

กรอบแนวคิดการวิจัย เป็นการรวบรวมกฎหมาย นโยบายและแผนระดับชาติ และแผนระดับองค์กร รวมทั้ง องค์ความรู้ทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแผนพัฒนา ปก. โดยเริ่มจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและสถานการณ์ปัจจุบันของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และวิเคราะห์ ปก. Positioning จนนำมาสู่การกำหนดแผนพัฒนา ปก. 4.0 และแผนปฏิบัติการ ปก 4.0 ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนากรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสู่การเป็นองค์กร 4.0

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ขอบเขตของการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจัดทำแผนพัฒนา ปก.4.0 และแผนปฏิบัติการ ปก.4.0 ที่สอดคล้องกับบริบทขององค์กร และตามกรอบแนวทางยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ประเทศไทย 4.0 และระบบราชการ 4.0 โดยมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาจัดทำแผนพัฒนา ปก.4.0 และแผนปฏิบัติการ ปก.4.0 จากการทบทวนยุทธศาสตร์ในระดับต่างๆ เช่น ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี นโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์มหาดไทย 4.0 ประเทศไทย 4.0 ระบบราชการ 4.0 ฯลฯ จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาผนวกกับข้อมูลของการสัมภาษณ์ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน จัดทำเป็นแผนพัฒนา ปก. 4.0 และแผนปฏิบัติการ ปก.4.0

1.2 ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่

กลุ่มที่ 1 บุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดแผน ปก.4.0 และขับเคลื่อน ปก.4.0 ประกอบด้วยบุคลากรสังกัดกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้แก่ อธิบดี รองอธิบดี ผู้อำนวยการศูนย์ ผู้อำนวยการกอง ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต หัวหน้าหน่วยงาน และหัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ผู้แทนหน่วยงานส่วนกลาง กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผู้แทนศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต ผู้แทนสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด

กลุ่มที่ 2 บุคลากรจากหน่วยงานที่ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ ที่ไม่ได้เข้าร่วมในกลุ่มที่ 1

กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้แทนจากองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อน ปก.4.0 ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ฯลฯ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อปพร. นิคมอุตสาหกรรม ฯลฯ

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่และเวลา ในการดำเนินการประกอบด้วย พื้นที่ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร และพื้นที่ส่วนภูมิภาค 2 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี และจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในช่วงเดือนกันยายน 2561-เมษายน 2562

2. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** โดยทำการศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล เอกสาร หนังสือ ราชการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เว็บไซต์ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาองค์การและบุคลากรสู่การเป็น ปก.4.0 อันเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาองค์การ การกิจ สถานะและสภาพแวดล้อมปัจจุบันของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

3. **การเก็บรวบรวมข้อมูล** การรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล จากข้าราชการ ผู้ปฏิบัติงาน ภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การจัดประชุมสัมมนา การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ และการดำเนินการสำรวจความคิดเห็น โดยการทำแบบสอบถามสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดเพื่อรับทราบประเด็นความเห็นของหน่วยงานที่ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการศึกษาข้อมูลจากเอกสารและแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมถึง การประชุมเชิงปฏิบัติการ ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (SWOT Analysis) ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในการก้าวสู่การเป็น ปก.4.0 เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการจัดทำแผนพัฒนาฯ สามารถสรุปประเด็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม ในการก้าวสู่ ปก.4.0 ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในการก้าวสู่ ปก.4.0

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
- การปฏิบัติงานกรมฯ มี พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 เป็นกฎหมายหลักในการบริหารจัดการด้านสาธารณภัยอย่างมีเอกภาพ - กรมฯเป็นหน่วยงานหลักที่มีความชำนาญในการบริหารจัดการ ป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย - มีสำนักงาน ปก. จังหวัด ศูนย์ ปก.เขต และ ปก.สาขา กระจายครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาค - มีบุคลากรที่มีความสามารถและมีศักยภาพในการปฏิบัติงานที่กระจายอยู่ทุกภูมิภาคพร้อมต่อการดำเนินงาน - มีสถาบันพัฒนาบุคลากรในการให้ความรู้และฝึกอบรมด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมถึง มีการสร้างองค์ความรู้ด้านการป้องกันและ	- จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน จัด ก า ร ภัยพิบัติ - เส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพที่ไม่ชัดเจน และแผนพัฒนาทรัพยากรบุคคลของกรมคลาดเคลื่อนจากแผนที่วางไว้ - บุคลากรยังมีสมรรถนะและทักษะที่ไม่สอดคล้องต่อการก้าวสู่ 4.0 - บุคลากรขาดการเสริมแรงจูงใจ ขวัญและกำลังใจ การสร้างความผูกพันในองค์กรและการปฏิบัติงาน - โครงสร้างองค์การ (ปก.) ขาดการเชื่อมโยงในระดับพื้นที่(ระดับอำเภอ) ส่งผลต่อการปฏิบัติการกิจ ในความร่วมมือ/ประสานงานระหว่าง

บรรเทาสาธารณภัยให้เข้าถึงประชาชน - มีเครื่องมืออุปกรณ์ที่พร้อมใช้ในงานจัดการภัยพิบัติและป้องกันบรรเทาสาธารณภัย - มีการรวบรวมข้อมูลด้านสาธารณภัยอย่างเป็นระบบหลากหลาย - มีการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการจัดการสาธารณภัย ได้แก่ มีศูนย์เตือนภัยพิบัติ - การสร้างการรับรู้ 2 ทาง, มีคลังข้อมูล (พื้นที่เสี่ยงภัย, e-stock, e-report, Line) มี Big Data (การพยากรณ์อากาศ) การจำลองการเกิดแผ่นดินไหว (รถยนต์สาธิตการเกิดแผ่นดินไหว) การผลิตเครื่องมือตัดถ่างใช้งานง่าย ราคาประหยัด มีประสิทธิภาพในการใช้งาน ลดระยะเวลาในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ฯลฯ	หน่วยงานเครือข่ายในการปฏิบัติงาน รวมถึงในการบูรณาการข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เครือข่าย ภาคประชาชน - วัฒนธรรมองค์การและระบบการทำงานที่ยึดติดกับรูปแบบระบบราชการแบบดั้งเดิมมากเกินไป ไม่ยืดหยุ่นต่อการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน - ระบบการบริหารจัดการงบประมาณยังไม่สมดุล รวมถึงกรณีประสานงานกับหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อบูรณาการการทำงาน หน่วยงานเครือข่ายไม่สามารถดำเนินการจัดซื้ออุปกรณ์ในการจัดการสาธารณภัยเองได้ - การนำ IT ที่ทันสมัย มาใช้ในการปฏิบัติงานการจัดการสาธารณภัย ยังมีไม่มาก - ระบบข้อมูลมีลักษณะแยกส่วน เป็นไซโล ข้อมูลที่มีอยู่ไม่ได้ถูกนำมาบูรณาการวิเคราะห์เพื่อใช้เป็นฐานในการตัดสินใจ
--	---

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในการก้าวสู่ ปก.4.0

โอกาส (Opportunities)	ภัยคุกคาม (Threats)
- นโยบายประเทศไทย 4.0 ของรัฐบาลสนับสนุนการขับเคลื่อนสู่การเป็น ปก.4.0 และนโยบายของรัฐบาล ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการด้านสาธารณภัย - มีการขอความร่วมมือต่างประเทศ เช่น กรอบเซนไดกฎหมายต่างๆ ที่เอื้อต่อการดำเนินงาน รวมถึงความร่วมมือระหว่างประเทศต่างๆ ได้แก่ USAR/ การบูรณาการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศ การฝึกซ้อมร่วมระหว่างประเทศ - ภาควิชาเครือข่ายและการทำงานในเชิงบูรณาการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น มีสเตอร์เตือนภัย อปพร. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีความร่วมมือจากภาคที่เข้มแข็ง กรมฯสามารถบรรลุภารกิจได้ในระดับ	- การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศของโลกและภูมิภาค ส่งผลต่อการจัดการสาธารณภัย มีความหลากหลาย ทวีความรุนแรงและจำนวนที่มากขึ้น - ความคาดหวังของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมากขึ้น รวมทั้งค่าชดเชยต่างๆ ที่ช่วยบรรเทาความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนยังไม่มากพอ - การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี Disruptive Technology ส่งผลต่อการปรับตัวและพัฒนาองค์การและบุคลากรของกรมฯ

หนึ่ง - การรับรู้ ตัวตน และมีส่วนร่วมของประชาชนในการเผชิญกับภัยต่างๆ ตลอดจน การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร่วมกับภาครัฐและเครือข่าย ทำให้การทำงานของกรมฯ ได้รับผลสำเร็จในการปฏิบัติงานในพื้นที่ลดความเสี่ยงสาธารณภัยมากขึ้น	
---	--

จากข้อมูลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (SWOT Analysis) ที่ส่งต่อการดำเนินงานของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในการก้าวสู่การเป็น ปก.4.0 ผู้วิจัยจึงได้นำสู่การสังเคราะห์และนำเสนอแผนพัฒนา ปก. 4.0 และแผนปฏิบัติการ ปก. 4.0 โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

วิสัยทัศน์ คือ ปก. เป็นองค์กรหลักด้านการจัดการสาธารณภัย โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมมุ่งสู่ความปลอดภัยของประเทศไทย

เป้าประสงค์ คือ ลดความเสี่ยงภัย เพิ่มความปลอดภัยให้แก่ประชาชนในทุกพื้นที่อย่างยั่งยืน

จากนั้นจึงได้นำมาสู่การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ และแผนงาน โครงการ ในการก้าวสู่การเป็น ปก.4.0 ดังนี้

ตารางที่ 3 แผนพัฒนา ปก. 4.0 และแผนปฏิบัติการ ปก.4.0

ประเด็นยุทธศาสตร์/ เป้าประสงค์	กลยุทธ์ แผนงาน/โครงการ
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับระบบการบริหาร ทรัพยากรมนุษย์ให้เป็น HR 4.0 เป้าประสงค์ 1. มีระบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ 4.0 ที่สามารถสรรหา พัฒนา และธำรงรักษาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ ทศนคติ ในการขับเคลื่อน ปก.4.0 2. บุคลากรมีความรู้ ทักษะ ความชำนาญ และทัศนคติในการเป็นผู้นำการจัดการสาธารณภัย	กลยุทธ์ที่ 1.1 สรรหาบุคลากร 4.0 <u>แผนงาน/โครงการ</u> 1. โครงการ Young Smart ปก.4.0 2. โครงการ Join Team ปก.4.0 กลยุทธ์ที่ 1.2 ยกระดับบุคลากรให้มีขีดความสามารถขับเคลื่อน ปก.4.0 <u>แผนงาน/โครงการ</u> 1. โครงการทบทวนพัฒนาหลักสูตร ปก.4.0 2. โครงการผู้บริหาร ปก.4.0 3. โครงการผู้อำนวยการ 4.0

	4. โครงการผู้ทำงานสายนโยบายและผลงานวิชาการ 4.0 5. โครงการผู้ทำงานด้านบริการ 4.0 6. โครงการผู้ปฏิบัติงาน 4.0 7. โครงการผู้ปฏิบัติงานเทคโนโลยี 4.0 8. โครงการพัฒนาเครือข่าย 4.0 9. โครงการพัฒนาระบบสมรรถนะของตำแหน่งให้สอดคล้องกับ ปก.4.0 10. โครงการพัฒนาแนวทางการประเมินผลการปฏิบัติงาน 4.0 กลยุทธ์ที่ 1.3 สร้างทีม ปก. ทีมไทยแลนด์ 4.0 ยั่งยืน <u>แผนงาน/โครงการ</u> 1. โครงการทบทวนศึกษาแนวทางการจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรมให้กับตำแหน่งงานเป็นโครงการใหม่ 2. โครงการบอกกล่าวเล่าเรื่องครอบครัว ปก. 3. โครงการ HR สัญจร สร้าง ปก. 4.0 แข็งแกร่ง 4. โครงการ Work Life Balance ปก.
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างเสริมระบบเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการลดความเสี่ยงในการจัดการสาธารณสุข เป้าประสงค์ 1. องค์การมีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสำหรับการจัดการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพ 2. องค์การมีระบบบูรณาการจัดการข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ สร้างประโยชน์ต่อการตัดสินใจทางการบริหารขององค์การ	กลยุทธ์ที่ 2.1 พัฒนาระบบเทคโนโลยีนวัตกรรมในการดำเนินงานด้านสาธารณสุข <u>แผนงาน/โครงการ</u> 1. โครงการศูนย์พัฒนาเทคโนโลยี/นวัตกรรมเพื่อการจัดการสาธารณสุข 2. โครงการอบรมเทคโนโลยี นวัตกรรมเพื่อคน ปก. 3. โครงการจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยี ปก. 4.0 4. โครงการติดตามการใช้เทคโนโลยีของบุคลากร ปก. 5. โครงการพัฒนานวัตกรรมจัดการสาธารณสุข เช่น โดรน หุ่นยนต์

	AI (Artificial Intelligence) IOT(Internet of Things) กลยุทธ์ที่ 2.2 ยกระดับระบบฐานข้อมูลสารสนเทศหนึ่งเดียว <u>แผนงาน/โครงการ</u> 1. โครงการบูรณาการข้อมูล ปก. Big Data 2. โครงการศูนย์ข้อมูลสาธารณภัยหนึ่งเดียว กลยุทธ์ที่ 2.3 เสริมสร้างระบบงานเชื่อมต่อ ASEAN SAFTY CONNECTIVITY <u>แผนงาน/โครงการ</u> โครงการเชื่อมต่อระบบข้อมูล ASEAN ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร่วมกัน ก่อน-ระหว่าง- หลังภัยพิบัติ
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 เสริมสร้างระบบการจัดการองค์การที่มีประสิทธิภาพสู่การเป็น ปก.4.0 เป้าประสงค์ องค์การมีโครงสร้างการบริหาร ค่านิยม วัฒนธรรม องค์การและ ระบบจัดการที่มีประสิทธิภาพ สนับสนุนการขับเคลื่อนสู่การเป็น ปก. 4.0	กลยุทธ์ที่ 3.1 เพิ่ม Digital System Management <u>แผนงาน/โครงการ</u> 1. โครงการ ปก. Paperless 2. โครงการ Digital Operation ประชารัฐ 3. โครงการ Digital Coaching กลยุทธ์ที่ 3.2 เพิ่มประสิทธิภาพงาน 4.0 <u>แผนงาน/โครงการ</u> 1. โครงการทบทวนระบบงบประมาณที่เอื้ออำนวยการปฏิบัติการกิจของ ปก. 4.0 2. โครงการเสริมสร้างระบบงานสนับสนุนสู่ระบบ Digital Operation กลยุทธ์ที่ 3.3 บูรณาการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเครือข่ายในงานด้านการจัดการสาธารณภัย <u>แผนงาน/โครงการ</u> โครงการร่วมใจงาน ปก. ด้วยสื่อโซเชียล กลยุทธ์ที่ 3.4 เสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการรับรู้ รับ ป ร ิ บ ตั ว ใน ก า ร จั ด ก า ร สาธารณภัยที่มีประสิทธิภาพ <u>แผนงาน/โครงการ</u>

	โครงการการจัดการสาธารณสุขภัยชุมชน 4.0 สร้างแอปพลิเคชันชุมชนสาธารณสุขภัยทุกแห่ง
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนา ปรับปรุง จัดทำกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ และนโยบายให้ทันสมัยเพื่อตอบสนองการปฏิบัติงาน เป้าประสงค์ องค์การมีกฎหมายและนโยบายที่ทันสมัย สอดคล้องกับการขับเคลื่อนสู่องค์กร 4.0	กลยุทธ์ที่ 4.1 ปรับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสาธารณสุขให้สอดคล้องกับ ปก. 4.0 แผนงาน/โครงการ 1. โครงการทบทวนข้อกฎหมาย ระเบียบของกรมฯ ในการเพิ่มประสิทธิภาพ ปก.4.0 เช่นกฎหมาย ตำแหน่งงานวิชาชีพ กฎระเบียบการกำหนดอัตราค่าจ้าง กฎระเบียบการจ่ายค่าตอบแทน ฯลฯ 2. โครงการรับฟังความคิดเห็นบุคลากรประชาชน และเครือข่ายผู้ที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุงกฎหมาย/ระเบียบ/นโยบาย

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การอภิปรายผลการวิจัยที่ผู้วิจัยนำเสนอแผนพัฒนา ปก. 4.0 และแผนปฏิบัติการ ปก.4.0 ข้างต้น พบว่า ในการจัดทำแผนดังกล่าว มีความสอดคล้องกับบริบทขององค์การ (Context of Organization) และเป็นไปตามกรอบแนวทางยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ประเทศไทย 4.0 และระบบราชการ 4.0 ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สามารถอภิปรายได้ ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี สาระสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 6 ด้าน ซึ่งภารกิจของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ที่ 6 ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ทั้งนี้ แผนพัฒนา ปก. 4.0 และแผนปฏิบัติการ ปก.4.0 ที่เป็นผลการวิจัยนั้น มีประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับระบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ให้เป็น HR 4.0 ในมิติการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ ทักษะคนดี ในการขับเคลื่อน ปก. 4.0 และการเป็นผู้นำการจัดการสาธารณสุข ซึ่งเป็นการสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กล่าวคือ หากบุคลากรของ ปก. มีความรู้ ทักษะ ทักษะคนดีที่ดีในการเป็นผู้นำการจัดการสาธารณสุข ย่อมนำไปสู่การสนับสนุนการบริหารจัดการภัยพิบัติในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้ง การป้องกันภัยในทุกรูปแบบ ในการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติที่ 2 และในแผนพัฒนา ปก. 4.0 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างเสริมระบบเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการลดความเสี่ยงในการจัดการสาธารณสุขนั้น ได้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติที่ 5 ในการดำเนินการสร้างระบบพยากรณ์ และการเตือนภัยในการบริหารจัดการน้ำและการเฝ้าระวังและเตือนภัยพิบัติทางธรรมชาติด้วย

นอกจากนี้ ประเด็นยุทธศาสตร์ทั้ง 4 ประเด็นของแผนพัฒนา ปก.4.0 ยังมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติที่ 6 ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ทั้งในด้านการปรับรูปแบบและวิธีการดำเนินการของภาครัฐที่มีลักษณะเบ็ดเสร็จ หลากหลาย และครบวงจรตามความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ สร้างความร่วมมือกับภาคอื่นๆ พร้อมทั้งปรับปรุงกลไกการปฏิบัติงานของภาครัฐให้มีลักษณะบูรณาการ มีขีดสมรรถนะสูง ยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม พร้อมในการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา ด้วยการเชื่อมโยงการให้บริการสาธารณะต่างๆ ผ่านการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ มีระบบการบริหารจัดการข้อมูลที่เชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานและแหล่งข้อมูลต่างๆ นำไปสู่การวิเคราะห์การจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ และระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า เพื่อพัฒนาการให้บริการภาครัฐ และมีกฎระเบียบในการดำเนินงานที่ชัดเจน ทันสมัย มีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561: 55) ซึ่งใน ความสอดคล้องดังกล่าว จะทำให้แผนพัฒนา ปก. 4.0 และแผนปฏิบัติการ ปก.4.0 สามารถนำพา กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไปสู่การเป็นราชการ 4.0 และส่งเสริมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ชาติ 20 ปี สู่อการเป็นประเทศไทย 4.0 ได้

ประเด็นที่สอง ความสอดคล้องกับประเทศไทย 4.0 และระบบราชการ 4.0 การปรับเปลี่ยนกลไกภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ ถือว่ามีความสำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 การปรับเปลี่ยนกลไกดังกล่าว ประกอบไปด้วย การสร้างรัฐที่น่าเชื่อถือ แหล่งที่มาของนโยบายสาธารณะ การปรับเปลี่ยนบทบาทภารกิจ อำนาจหน้าที่ และรูปแบบการปฏิบัติราชการ การสร้าง ภาวคีความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ การยกระดับขีดความสามารถในการตอบสนอง ต่อความเปลี่ยนแปลง การบริหารจัดการการเงินและทรัพยากร และการสร้างระบบราชการแบบไร้ รอยต่อ (สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2559: 2) ซึ่งกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ถือเป็น หน่วยงานภาครัฐที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาทและรูปแบบในการปฏิบัติราชการเช่นเดียวกัน ใน การเสนอแผนพัฒนา ปก. 4.0 และแผนปฏิบัติการ ปก.4.0 จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนา ปก.4.0 คือ ปก. เป็นองค์การหลักด้านการจัดการสาธารณสุข โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมมุ่งสู่ ความปลอดภัยของประเทศไทย หมายถึง การมุ่งให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็น องค์การหลักในการจัดการสาธารณสุขของประเทศ ดำเนินการจัดการสาธารณสุขต่างๆ ที่เกิดขึ้น ทั้ง ก่อนเกิด ขณะเกิด และหลังเกิดสาธารณสุข โดยการขับเคลื่อนการจัดการสาธารณสุขมี ประสิทธิภาพด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากการคิดค้นด้วยสมรรถนะของบุคลากร ปก.

4.0 รองรับการจัดการสาธารณสุขในทุกรูปแบบอันนำมาสู่การสร้างความปลอดภัยให้แก่ประชาชนทุกภาคส่วนทุกพื้นที่ในประเทศไทยอย่างยั่งยืน

ทั้งนี้ วิสัยทัศน์ ปก. 4.0 ดังกล่าว จะสำเร็จได้นั้น ต้องมีรูปแบบการปฏิบัติผ่านประเด็นยุทธศาสตร์ทั้ง 4 ประเด็น กลยุทธ์ 11 กลยุทธ์ และแผนงาน/โครงการ 33 แผนงาน/โครงการ ของแผนพัฒนา ปก. 4.0 และแผนปฏิบัติการ ปก.4.0 อันครอบคลุม 1) มิติการบริหารและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกรมในการขับเคลื่อน ปก. 4.0 2) การพัฒนาระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพเพื่อใช้ในการดำเนินการ 3) การปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหาร ค่านิยม วัฒนธรรมองค์การและ ระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ สนับสนุนการขับเคลื่อนสู่การเป็น ปก.4.0 และ 4) การพัฒนา ปรับปรุง การจัดทำกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติและนโยบายให้ทันสมัย เพื่อตอบสนองการปฏิบัติการกิจ สอดคล้องกับแนวคิดประเทศไทย 4.0 และระบบราชการ 4.0 ที่มุ่งหวังให้ระบบราชการมีความทันสมัย ประสิทธิภาพสูง ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีนวัตกรรมที่มีขีดความสามารถสูง อันนำไปสู่การสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและการเสริมสร้างความผาสุกให้แก่ประชาชนคนไทยทุกคนอย่างยั่งยืน ตามที่ สำนักคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2561); สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานบุคคล (2560); ทศพร ศิริสัมพันธ์ (2560); สุวิทย์ เมษินทรีย์ (2561) ได้นำเสนอสาระสำคัญของระบบราชการ 4.0 ไว้ว่า ต้องมีลักษณะของ การเปิดกว้างและเชื่อมโยงกัน ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง และระบบราชการที่มีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย อันเกิดขึ้นได้จากปัจจัยแห่งความสำเร็จอย่างน้อย 3 ประการได้แก่ 1) การสานพลังระหว่างภาครัฐและภาคส่วนอื่นๆ ในสังคม 2) การสร้างนวัตกรรม และ 3) การปรับเข้าสู่ความเป็นดิจิทัล และรวมถึงวิสัยทัศน์ ปก. 4.0 แผนพัฒนา ปก. 4.0 และแผนปฏิบัติการ ปก.4.0 ได้มีสาระสำคัญสอดคล้องกับการศึกษาของขวัญตา เบ็ญจะจันทร์ (2560: 661-676) ที่ได้เสนอแนะว่า การปรับตัวของข้าราชการไทยให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 ระบบราชการต้องมี 1) การปรับเปลี่ยนค่านิยมในการทำงาน 2) เน้นกระบวนการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรทุกระดับ 3) มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานภาครัฐอย่างต่อเนื่อง 4) ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานสู่รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์อย่างเต็มรูปแบบ 5) เน้นการทำงานโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง 6) การทำงานที่เน้นการเชื่อมโยงและบูรณาการในทุกภาคส่วน และ 7) ส่งเสริมให้ข้าราชการเกิดความคิดสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรมที่มีคุณค่า

ประเด็นที่สาม ความสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาองค์การและองค์การนวัตกรรม
กรอบแนวคิดการพัฒนาองค์การที่นำมาเป็นแนวทางในการศึกษา คือ แนวคิด 7S McKinsey Framework (Singh, Ashu. 2013: p.39-50) ถือเป็นตัวแบบสำหรับการวิเคราะห์การออกแบบ ปก. 4.0 อันประกอบด้วย 7 มิติที่สำคัญ ได้แก่ กลยุทธ์ (Strategy) โครงสร้างองค์การ (Structure) ระบบการปฏิบัติงาน (Systems) ค่านิยมร่วม (Shared values) รูปแบบการบริหารจัดการ (Style) บุคลากร (Staff) และทักษะความสามารถในการปฏิบัติงาน (Skills) ซึ่งความสอดคล้องของ 7 มิติดังกล่าว ย่อมนำมาสู่การเสริมสร้างประสิทธิภาพประสิทธิผลให้แก่องค์การ แนวทางในการกำหนดแผนพัฒนา ปก. 4.0 และแผนปฏิบัติการ ปก.4.0 ได้นำความสอดคล้องของ 5s แรก คือ กลยุทธ์

โครงสร้างองค์การ ระบบการปฏิบัติงาน ค่านิยมร่วม และ รูปแบบการบริหารจัดการ เป็นแนวทางในการกำหนดแผนพัฒนา ปก. 4.0 และแผนปฏิบัติการ ปก.4.0 ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2-4 ซึ่งเห็นได้จากความสอดคล้องในการออกแบบโครงสร้างองค์การ ค่านิยม ระบบการปฏิบัติงาน รูปแบบการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นไปในทิศทางการพัฒนาองค์การสู่การเป็น ปก. 4.0 ในขณะเดียวกัน ในส่วนของความสอดคล้อง 2s สุดท้ายคือ บุคลากร และทักษะความสามารถในการปฏิบัติงาน ได้ถูกนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดแผนพัฒนา ปก. 4.0 และแผนปฏิบัติการ ปก.4.0 ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ที่มุ่งเน้นตั้งแต่การสรรหาบุคลากรที่มีความสามารถเข้ามาทำงานในองค์การ จนถึงการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ ความชำนาญ ทักษะคนในการพัฒนางานด้านสาธารณสุขครอบคลุมทุกระดับตั้งแต่ระดับบริหารจนถึงระดับปฏิบัติการ รวมถึง การสร้างระบบการดำรงรักษาบุคลากรที่มีความสามารถในงานด้านสาธารณสุข เช่น การทบทวนการบริหารค่าตอบแทนที่จูงใจ การสร้าง Work Life Balance ภายในองค์การ เพื่อส่งเสริมสุขภาพกาย สุขภาพใจของผู้ปฏิบัติงานให้พร้อมผลิตผลงานที่มีประสิทธิภาพด้วยศักยภาพทั้งหมด

อีกทั้งในปัจจุบันสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงด้วยอิทธิพลของเทคโนโลยี อันนำมาสู่การเกิดนวัตกรรมใหม่อย่างต่อเนื่อง การสร้างองค์การให้เป็นองค์การนวัตกรรม เป็นองค์การที่มีการเปลี่ยนแปลงทางกระบวนการ ก่อให้เกิดความคิดและการดำเนินงานในรูปแบบใหม่ที่มีประสิทธิภาพ จึงเป็นสิ่งที่หลายองค์การต้องการปรับเปลี่ยนสู่การเป็นองค์การนวัตกรรมเพื่อการได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน จากงานวิจัยของ นรวีวัฒน์ ชุตินวงศ์ และณัฐสิทธิ์ เกิดศรี (2554: 52-66) ได้นำเสนอการเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมต้องมีปัจจัยทางด้านโครงสร้างองค์การ ที่มีลักษณะโครงสร้างเป็น Organic Structure กล่าวคือ เป็นองค์การที่มีความยืดหยุ่น (Flexibility) ไม่ยึดติดกับขั้นตอนเดิมๆ มากเกินไป มีการปรับตัวหรือการบริหารงานได้ตามสภาพแวดล้อมหรือภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป มีการกระจายอำนาจในการบริหาร และการตัดสินใจโดยที่ไม่ยึดติดกับผู้บังคับบัญชา พนักงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีการสื่อสารกันได้ในทุกระดับระหว่างสายการบังคับบัญชาและไม่ต้องมีรูปแบบที่เป็นทางการ (Horizontal Communication) และงานวิจัยของ มรกต จันทรกระพ้อ และ กฤษดา เขียววัฒนสุข (2562: 52-66) ซึ่งเห็นสอดคล้องกันว่า องค์การแห่งนวัตกรรมต้องมีการจัดการโครงสร้างองค์การแบบแนวราบให้บุคลากรสามารถแลกเปลี่ยนและสื่อสารกันได้ดี ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดบรรยากาศแห่งนวัตกรรม การบริหารทีมงานที่มีประสิทธิภาพ และให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการสร้างนวัตกรรม ด้วยการฝึกอบรมพัฒนาให้เกิดพฤติกรรมนวัตกรรม รวมถึง การสร้างเครือข่ายเพื่อบูรณาการข้อมูลหรือองค์ความรู้ต่างๆ จากภายนอกเข้ามาช่วยในพัฒนาองค์การ ซึ่งสาระสำคัญของแผนพัฒนา ปก. 4.0 และแผนปฏิบัติการ ปก.4.0 ได้นำเสนอโครงสร้างองค์การสอดคล้องกับงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การเสริมสร้างระบบการจัดการองค์การที่มีประสิทธิภาพสู่การเป็น ปก.4.0 โดยเริ่มตั้งแต่การปรับโครงสร้างการดำเนินงานขององค์การ โดยเน้นการบริหารงานแบบแนวนอนหรือเครือข่ายมากขึ้นลดขั้นตอนในการบังคับบัญชาลง กระจายอำนาจการสั่งการ รวมไปถึงกำหนดค่านิยมร่วมและวัฒนธรรมองค์การที่มุ่งเน้นใน

เรื่องของการนำเอาเทคโนโลยีและนวัตกรรมนำองค์การ จัดการใช้ระบบอุปถัมภ์ภายในองค์การ ระบบการจัดการงบประมาณที่ต้องมีความกระชับและรวดเร็วในการบริหารงานด้านสาธารณสุขด้วย รวมถึง ต้องมีการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกระบวนการบูรณาการเครือข่ายการจัดการสาธารณสุข และการเสริมสร้างความรู้ให้แก่ประชาชน เพื่อรับมือจัดการกับสาธารณสุขได้ทุกเมื่อ

ทั้งนี้ อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การดำเนินงานของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ภายใต้บริบทองค์การที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา อาทิเช่น ด้านเทคโนโลยี การเคลื่อนย้าย ประชากร ภัยธรรมชาติ นโยบายการขับเคลื่อนประเทศ เป็นต้น ส่งผลให้การบริหารจัดการองค์การ ต้องมีการปรับรูปแบบให้ทันต่อบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ประเทศไทย 4.0 ระบบราชการ 4.0 เป็นบริบทเบื้องต้นที่ส่งผลให้องค์การต้องปรับเปลี่ยนในฐานะ หน่วยงานภาครัฐราชการ ประกอบกับแนวคิด 7S McKinsey Framework ซึ่งถือเป็นตัวแบบสำคัญ สำหรับการวิเคราะห์การออกแบบองค์การ อันประกอบด้วย 7 มิติที่สำคัญ ได้แก่ กลยุทธ์ (Strategy) โครงสร้างองค์การ (Structure) ระบบการปฏิบัติงาน (Systems) ค่านิยมร่วม (Shared values) รูปแบบการบริหารจัดการ (Style) บุคลากร (Staff) และทักษะความสามารถในการ ปฏิบัติงาน (Skills) ความสอดคล้องของ 7 มิติดังกล่าว ได้เสริมสร้างประสิทธิภาพประสิทธิผลให้แก่ องค์การ รวมถึง แนวคิดและแนวทางในการสร้างองค์การนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพ จึงนำไปสู่การ จัดทำแผนพัฒนา ปก.4.0 และแผนปฏิบัติการ ปก.4.0 ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ และ ประเด็นยุทธศาสตร์ 4 ข้อ ได้แก่ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับระบบการบริหารทรัพยากร มนุษย์ให้เป็น HR 4.0 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างเสริมระบบเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการลด ความเสี่ยงในการจัดการสาธารณสุขประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 เสริมสร้างระบบการจัดการองค์การที่มี ประสิทธิภาพสู่การเป็น ปก.4.0 สอดคล้องกับบริบทขององค์การ และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนา ปรับปรุง การจัดทำกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติและนโยบายให้ทันสมัย เพื่อตอบสนองการ ปฏิบัติภารกิจ ของ ปก. ที่สอดคล้องกับบริบทขององค์การและตามกรอบแนวทางยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ประเทศไทย 4.0 และระบบราชการ 4.0 ดังที่ได้เสนอแล้วข้างต้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้วิจัยขอเสนอข้อเสนอแนะใน 2 ประเด็น ได้แก่

ประเด็นที่หนึ่ง **ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย** ได้แก่ ข้อเสนอการยกระดับ ปก.4.0 โดย ปัจจัยที่สำคัญในการสร้างความสำเร็จเบื้องต้น คือ ผู้บริหารระดับนโยบายที่จะเป็นผู้กำหนดการ ตัดสินใจให้ดำเนินการหรือขับเคลื่อนใดๆ ภายใต้ผลการศึกษาของงานวิจัยนี้ ซึ่งการตัดสินใจดังกล่าว อยู่บนพื้นฐานของกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 ซึ่งมี บางเรื่อง เช่น โครงสร้างตำแหน่งงาน ความชำนาญวิชาชีพ คุณสมบัติบางอย่างที่การบรรจุแต่งตั้ง ภาระงานตามระเบียบกฎหมายที่อาจแตกต่างจากข้อเสนองานวิจัยในการสรรหาบุคคล 4.0 หรือ

ประเด็นงบประมาณ การเบิกจ่ายที่ใช้ในการปฏิบัติจริง กับความจำเป็นที่สามารถเบิกได้ตามกรอบของกฎหมายทำให้ผู้ปฏิบัติงานต้องรับภาระจ่ายเงินเอง ข้อเสนออีกประการในระดับนโยบาย คือ การสื่อสารถ่ายทอดผลการศึกษางานวิจัยการสื่อสารสู่สาธารณะทั้งในรูปแบบ Digital Telecommunication หรือ Online อื่นๆ เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้ทุกคนในองค์กรและเครือข่ายได้ทราบว่าการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขณะนี้อยู่ตรงจุดไหน และจะก้าวเดินไปจุดใด สร้างเป้าหมายร่วมและการมีส่วนร่วมของบุคลากรและภาคีเครือข่าย

ประเด็นที่สอง **ข้อเสนอเชิงปฏิบัติการ** ได้แก่ การดำเนินการตามผลการศึกษาของแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการ ปก.4.0 นั้น ขึ้นอยู่กับการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจการฝึกอบรมทักษะที่จำเป็น ซึ่งการมี Digital Culture ไม่ได้เกิดขึ้นที่ทันใด แต่เป็นการดำเนินการต่อเนื่องของกระบวนการที่จำเป็นต้องมีการทบทวน การออกแบบ เพื่อนำสิ่งที่ได้เป็น Action Plan ไปปฏิบัติให้เหมาะสมกับส่วนงาน พื้นที่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาที่มีการยกร่างแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการ ปก.4.0 ผู้วิจัยจึงขอเสนอข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเพิ่มเติมในรายละเอียด เช่น ศึกษาวิจัยการสร้างระบบฐานข้อมูลสาธารณภัยหนึ่งของประเทศไทย ศึกษาวิจัยการปรับปรุงกฎหมายระเบียบปฏิบัติของงานด้านสาธารณภัย

เอกสารอ้างอิง (References)

- ขวัญตา เบ็ญจะขันธุ์. (2560) (25 เมษายน 2560). “ไทยแลนด์ 4.0 กับการปรับตัวของข้าราชการไทย”. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์. ปีที่ 6 (ฉบับที่ 2) : 661-676.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2560). “ระบบราชการ ๔.๐ กับการสร้างนวัตกรรมและความเป็นผู้ประกอบการภาครัฐ”. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก https://www.opdc.go.th/psic/spaw2/uploads/files/1_doc2.pdf. สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2561.
- นรวัฒน์ ชุตินวงศ์ และณัฐสิทธิ์ เกิดศรี. (2554). “การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมในประเทศไทย”. วารสารบริหารธุรกิจ. ปีที่ 34 (130) : 52-66.
- มรกต จันทร์กระพ้อ และกฤษฎา เขียววัฒนสุข. (2562) (5 มิถุนายน 2562). “การสร้างองค์การแห่งนวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนสู่ความเป็นเลิศขององค์กร”. วารสารนักบริหาร. ปีที่ 39 (1) : 52-66.
- สถาบันดำรงราชานุภาพ. (2559). “พิมพ์เขียวและแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนโมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <http://www.stabundamrong.go.th/web/download/newkm/thailand4.0.pdf>. สืบค้นเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ 2562.

- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2561). เอกสารประกอบการบรรยายหัวข้อ “ระบบราชการ 4.0 กับการขับเคลื่อน ป.ย.ป.” ในการอบรม หลักสูตรการบริหารราชการตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความ สามัคคีปรองดอง. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <http://www.ocsc.go.th/sites/default/files/attachment/page/25600302-59601-rsr-suwit-gov-system4-0.pdf>. สืบค้นเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ 2562.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2561). “ระบบราชการ 4.0 ยึดหลักธรรมาภิบาลเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน”. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <https://opdc.go.th/content/Mzk> สืบค้นเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ 2562.
- สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานบุคคล สำนักงาน ก.พ. (2560). ระบบราชการไทยในบริบทไทยแลนด์ 4.0. กรุงเทพฯ : สำนักงาน ก.พ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2561). “ประเทศไทย4.0 –ระบบราชการ4.0”. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก https://www2.opdc.go.th/uploads/files/2560/ThaiGov4.0_1.pdf. สืบค้นเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ 2562.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ.2561– 2580 ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- Singh, Ashu. (2013). “A Study of role of Mckinsey’s 7s Framework in Achieving Organizational Excellence”. *Organizational Development Journal*. 31(3) : 39-50.

